

Regula honestatis moralis seu tractatus theologicus tripartitus de regula moraliter agendi

In Duos Item Libros Dividitur: In priori potissima fundamenta, & principia moderni Probabilismi intrinseca exactè, & accuratè examinata multipliciter evertuntur, & non esse verè principia, ... In posteriori verò eundem cum modernis Decretis Pontificiis multiplici argumento ... ubi multa de ultimi ...

Camargo, Ignacio de

[S.l.], 1702

Articulus I. Proponitur, Terilli verbis, principium illud Probabilistarum, & qualiter in duplici conscientiae statu ipsis propugnetur, exponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94767)

solicitus, nec ullo modo curare tenetur, an detur, an non detur re ipsa, lex, aut voluntas Dei, prohibens actionem, quam elicit; sed ab hoc licet præscindere potest. Unde argumentum nostrum oppositum statuens, tanquam principium fide, & ratione certum, fallax omnino, & contemnendum est.

68. Quæso te, possunt ista ab aliquo proferri, qui aliqua pietate, aut prudentia, immò vel sola ratione utatur? Negabis incunctanter, & meritò, si non inadvertenter profe-

rantur. Attamen proferuntur passim, ut nosti, & securissimè, & confidentissimè, & à non paucis, saltem acumine, & ingenio non destitutis: quin immò, & à quibusdam alioqui doctis, verbis quidem sono diversis, idem tamen, ut vides, significantibus. Quid ita? rogas. O quanta, & qualia nobis ad hanc quæstionem tuam reponenda se offerunt, quæ tamen locus, tempusque non ferant! Dicemus plurima in postrema parte. Immò in hac ipsa, multa sæpè dicendi opportunior veniet occasio.

CONTROVERSIA OCTAVA.

Examinatur denuò accuratius, & refellitur multipliciter, celebre principium reflexum de prudenti electione opinionis minùs probabilis, quo Recentiores sententiam suam patenter à priori demonstrare se jactant.

1. **Q**Uamvis omnium omnino reflexorum argumentorum, seu principiorum, quibus Probabilistæ suam sententiam suadere nituntur, signanter verò trium illorum, quæ sunt inter omnia potissima, manifesta fallacia, & nullitas satis à nobis ostensa sit per necessariam eorum connexionem cum illo capitali principio de insufficienti legis promulgatione, cujus falsitatem insignem adèd evidenter demonstratam reliquimus: tamen, ut veritas nostræ sententiæ, longius fugatis nebulis reflexionum inanum, quibus ubique impediri solet, placidior cunctis, & illustrior affulgeat, utquè liquidius pariter constet, qualis sit sententia benigna, & quibus innitatur principiis; tria illa superius memorata, quæ ab ipsis Recentioribus potissima censentur, & quæ argumentis nostris fidentissimè opponunt, operæ pretium duximus iterum ad examen seorsim revocare eodem illo ordine, quo ibidem sunt à nobis adducta, & eorum inanitatem paulò diligentius exponere. Id verò ex jam præmissis haud magnoperè nobis operosum, existet; neque prolixam sibi disputationem depolset; etsi non cursim agendum nobis sit.

Primum igitur illud, quod ex prudentiæ lege depromitur hac controversia tractandum est.

ARTICULUS I.

Proponitur Terilli verbis principium illud Probabilistarum, & qualiter in duplici conscientia statu ab ipsis propugnetur, exponitur.

2. **T**ERILLUS igitur fidentissimè, sic arguit pro benigna sententia. Omnis doctrina certò probabilis, etiam in contradictione partis oppositæ probabilioris, est doctrina certò

prudens. Ergo, qui cuius doctrinæ certò probabili se accommodat, prudenter agit. Ergo certò non peccat; quæ enim prudenter operatur, & idè sic operatur, quia reflexè cognoscit se

prudenter agere, procul dubio non peccat. Subdit verò immediatè: Hac ratione omnes benigna sententia Auctores utuntur, tanquam valido, & irrefragabili argumento, quale reverà est, ad stabiliendam suam sententiam. Hactenus ille.

3. Quàm verè autem Terillus affirmet, omnes Auctores benignæ sententiæ uti hoc argumento, tanquam irrefragabili, facile constat ex libris eorum, in quibus alii *principium certissimum*, alii *ex terminis notam veritatem*, alii *apertissimam demonstrationem*, alii *commune Theologorum dogma*, & id generis alia memoratum principium dicunt. Immo, si paucos admodum Recentiores exceperis, qui controversiam nostram ex professo tractarunt, vix apud reliquos, maximè Summistas, argumentum aliud invenias præter rationem illam his terminis conceptam: *Qui sequitur opinionem probabilem, prudenter operatur: qui prudenter operatur, non peccat: ergo qui sequitur opinionem probabilem non peccat.* Majorem verò intelligit de quavis opinione verè probabili in sensu suo, scilicet, estò sit minùs tuta, & operanti ipsi minùs probabilis. Præmissas dicunt certas, & evidentes: discursum infallibilem, & ideò nihil ultra morandum. Adhuc tamen (Deo sint gratiæ) principium istud suum infallibile, divinæ fidei dogma nondum dixere: quare jure non poterunt hæreseos saltem notam nobis inurere, si fidem illi firmiter denegemus.

4. Loquimur autem modò cum Recentioribus unicè de opinione non propria, sed aliena; tum quia iudicium præstitum objecto antecedenter æquè, aut minùs probabili, est absolutè, & omninò impossibile; tum quia licèt non esset, nec foret prudens, nec deservire ullo modo posset ad conscientiam ritè formandam, ut hic supponimus, & constat manifestè ex iis, quibus directum Probabilissimum semel, & iterum expugnativimus.

5. Opinio verò aliena minùs probabilis operanti, adhuc in ipsius conscientia duplicem potest habere statum. Vel enim illam actu iudicat falsam, quatenus opinatur cum contrariis Auctoribus, partem oppositam esse veram; vel nihil actu iudicat absolutè de ipsius veritate, vel falsitate, quia nihil opinatur circa objectum ipsum directum, sed omne potiùs iudicium suspendit, licèt agnoscat, verosimilius esse, quòd objectum sit in se turpe, adeòque opinio illa re ipsa falsa.

6. Non nimis multi sunt Probabilistæ, qui circa hoc distinguant, aut expressè determinent, in quo duorum sensu loquantur. Tamen, Valentia, Granados, Bresserus (qui tamen aliàs satis confusè, nec nimis consequenter loqui videtur) Palaus, Aversa, & alii nonnulli, expressè cavent, propriam opinionem directam deponendam omninò esse, alioquin actum iri contra conscientiam. Et hic videtur sensus communior, maximè apud modernos hujus temporis, qui licèt doceant, licitum esse agere contra propriam, atque probabiliorem opinionem, adeòque juxta alienam minùs probabilem, per opinionem propriam non intelligunt opinionem actualem, sed habituales, quam videlicet operans habuit antecedenter, aut poterat habere, etiam quando operatur; illam tamen actu non habet, quia liberè suspendit omne iudicium circa objectum directum, ut rectam possit conscientiam formare.

Quin immò vidi multos Probabilissimi sui satis amantes (quantvis non ita nimis intelligentes), qui tamen iniquissimè ferrent, nec sine ingenti horrore possent audire, quod aliquis conscientiam formare valeat juxta directam opinionem aliorum de bonitate morali objecti, quam opinionem ipse iudicat actu falsam.

7. Nihilominus tamen non desunt plures, neque vulgaris notæ Probabilistæ, qui non renuunt ad-

Valent. to. 3. d. 51. p. 4. ver. Alios modo, Grana. in 1. 2. contr. 1. tr. 12. d. 4. f. 3. n. 30. Bresser. li. 4. c. 13. n. 137. Pala. to. 1. tr. 1. d. 2. n. 4. Aver. 1. 2. d. 14. f. 3. conclu. 1.

non quod

et al.

et al.

mittere, immò affirmant etiam expresse, licitum esse agere contra opinionem propriam tutiorem, & probabiliorem, etiam actu perseverantem, adeòque juxta aliorum opinionem minùs probabilem, & minùs tutam, quam quis actu judicat falsam.

Ita docent cõceptis verbis Vazquez, Azor, Oviedo, Mendo cum aliis, licet nò ita clarè rem explicantibus.

8. Eundem sensum tenet sine dubio Terillus q. 30. de Consc. proba. assert. 2. n. 9. & 10. ubi disertè affirmat, ac probat, licitum esse agere contra judicium proprium actuale antecedens, atque directum de inhonestate objecti: quod idem assert.

5. & 6. de consulente asserit, & consequenter. Quem verò sensum habeat judicium illud proprium juxta eundem Terillum, exponemus inferiùs ex verbis ejus. Neque contra hoc facit, quod assert. 3. ponit, & probat, *Simplicitèr loquendo nulli unquam licet operari contra sententiam propriam*; hic enim per propriam sententiam intelligit judicium ultimum, & reflexum, idest, conscientiam ipsam, contra quam certum est nunquam operari licere, adeòque otiosum illud probare. Hanc eandem doctrinam repetit, & latè propugnat 1. p. de Regu. mo. q. 22. per totam.

9. Notat verò Terillus in ipso quæstionis ingressu, cujus titulus est, *Utrum liceat operari contra propriam sententiam, aut contra eam consilium dare*? Notat, inquam, quæstionem parvi momenti esse, per hæc verba, quæ transcribere libuit: *Plures putant quæstionem hanc summi esse momenti; verum pro praxi ejus resolutio parum refert; nam in rebus obscuris unusquisque suspendere potest judicium ulli parti affixum. Ergo, licet peccatum esset agere contra propriam sententiam actu existentem, facillimum esset se à peccati periculo eximere, quia suspendendo actuale judicium de veritate objecti, quod habitualiter habetur pro vero, formari posset conscientia per principia reflexa de absoluta ejus ho-*

nestate; atque ita posset operans à peccato excusari. Ita, hoc est operantem procedere compressis ciliis, seu tegminibus oculorum, ne det aditum luci, qua videat actu legis Dei violationem. Denique, nolendo intelligere, ut bene agat. Hæc est ars se facillimè à peccati periculo eximendi. Immò prætermittendi, & contemnendi legem divinam; attamen laudabiliter, & honestè. Verum de arte istà citò, & clarè dicemus, Deo favète.

10. Fateor quidem & ego, quæstionem absolutè exigui, vel nullius momenti esse; utrumvis enim dixeris, idem est artificium, eademque constantia, aut firmitas ipsius, in ordine ad formandam conscientiam rectam, ut paulò post ostendendum est. Placuit tamen utrumque Recentiorum sensum distinguere, quia procul dubio sèsus posterior plusculum, saltem ad speciem, præsefert horroris, & difficultatis, nonnihique vividius ponit ob oculos falsitatem Probabilismi, & benignæ Theologiæ Recentiorum.

ARTICULUS II.

Prætensa demonstratio Recentiorum non nisi inane sophisma est, & insignis hallucinatio.

E Am sanè non unico, sed multiplici vitio laborare haud difficile sit ostendere.

§. I.

Conclusionem probandam non probat, sed absurdè supponit.

11. **E**T in primis quis, precor, si terminos intelligat, & absque omni affectus præjudicio ad illam contemplandam accedat, non statim mirabitur artificium ipsius, nisi prorsus ignoret, etiam naturalem Dialecticam?

Vazq. 1. 2. d. 62. c. 4. n. 14. Azor. li. 2. instit. moral. c. 17. q. 7. Ovie. 1. 2. tr. 5. contr. 3. p. 2. n. 17. Mendo State. opinio. benign. d. 13. q. 15. n. 198.

Terill. illa q. 30. de consc.

Terill. illa q. 30. de consc.